

LÁSZLÓFFY CSABA

A hetedik apostol – számomra mindenképp az első

„Ha kiűzesz minket, engedd meg nekünk, hogy ama disznó-nyájba mehessünk (...) és imé az egész disznó-nyáj a meredekről a tengerbe rohana, és odavesze a vízben.” (Máté, VIII. /31–32.)

Viharos, buja életet éltem akkoriban. Nem tagadom. Emlékszem, hogy az egyik utcasarkon a város elhanyagolt, félreeső részén mindig széttárt combokkal, de egyenes derékkal várt „a céda asszony” (magamban így neveztem), valahányszor hazafelé tartottam. Előfordult, hogy rá akartam venni: vetkőzzék le előttem egészen, de ő kihívóan nézett a szemembe, és kikacagott. Egy közönséges kövön ült; s nekem elég volt odapillantanom, hogy kísértésbe essem. Ledérségével úgyszólván próbára tette ítélőképességemet.

Ez, persze, csak később fogalmazódott meg bennem ilyen tudatosan, miután Mátét arra kértem (viccnek szántam, igaz), hogy zabolázza meg a fantáziámat. Először elfutott, mint egy vásott kölyök, akit valamilyen tisztátalan dologgal gyanúsítottak meg. Fülön csíptem, mire méregbe jött, és kapálózni kezdett.

Ez a Máté... azonkívül, hogy kis termetű, konok tekintetű ember volt, vajon ki lehetett? Amikor végre közelebről megismerkedtünk, bevallotta, hogy nem könnyű számára az állandó aszkézis. „Nem a titkokat kell kibeszélni – mondta, elhárítván faggatózásomat. – Hanem az ígét kell csiszolni, szünet nélkül.”

Ebből én egy kukkot sem értettem. Sokáig értetlenül, ostobán kerülgettem Mátét; egyszer aztán odasomfordált hozzá egy kopaszra nyírt szerzet – fellengzősen maga köré tekert tunikájából áporodott levegő áradt –, és gunyorosan a fülébe súgta, hogy: „Hímringyó”.

Máté nem is hederített a provokátorra, diszkréten félrefordította fejét, úgy motyogta maga elé, hogy nála(d) különbek próbálkoztak már nyomorommal visszaélni – gazdagabbak! – de az én hitem hajthatatlan; nem hallja meg az Antikrisztus incselkedéseit...

Másnap sikerült kifognom egy ravasz kás vigyorát; csettintett is egyet fehér nyelvével. (Az ilyen embernek, mivel keveset iszik, a torka rendszerint hamar kiszárad, ráadásul kolontos is egy kicsit, mit várjak tőle?... Azért csak hegyezni kezdtem a fületem szelíd fejtegetéseire.)

„A te fajtád meddőn szokott virrasztani. Teszi ezt mindaddig, amíg a képzelete ki nem segíti. Lásd, én is úgy voltam ezzel sokáig, mint az ótvarosok vagy a felfújódott hasúak, akik nem találják az írt szerencsétlenségükre. Igaz, nem is keresik... Mit kezdhetsz egymagad a zavaros szennyvízáradattal: szembefordulsz vele? Vagy tán megpróbálsz elszaladni előle? Ne csupán a külső veszélyre gondold most, hanem arra is, ami benn zúg, a fejedben... Ne hidd, hogy valaki is boldogult, nemhogy ököllel, de még égre emelt karokkal hadonászva se!...”

Holmi zarándoklásokról prédikált még aznap este nekem, meg arról, hogy az önmagunkkal folytatott harc a legnehezebb.

Foghíjas szájában málladoztak a szavak; én közben egy kígyóbűvölő aggastyán mutatványát figyeltem. Teljesen vak volt, mégsem félt, hogy perceken belül méreg végez vele.

„Ha cserben hagyod az Urat...”

Máté nem fejezte be a mondatot. S mire feléje fordultam, már eltűnt.

Bogarat ültetett a fejembe: valahányszor eszembe jut tulajdon testem!...

„Lásd, mily gusztustalan a test formája – mondta –; legalábbis az enyém. Ezzel is különleges próba elé állított engem a Teremtő, mintegy kihangsúlyozva gyarlóságomat...”

Mert azt nyilván Máté sem tagadhatta, hogy a természet gyönyörű. Hogyne lenne *pompázatos*, hiszen a Mindenható ajándéka!...

„Ha valami gyarló, nem feltétlenül gonosz is” – hangzott ellenvetésem, s megkönnyebbülve tapasztaltam, hogy friss levegő költözött a pórusaimba tüstént.

„Fején találtad a szeget – bólintott. – Csakhogy mi lenne, ha a kérkedőhöz csatlakoznánk mi is, és mindannyian mutogatni kezdenénk azt, ami amúgy is feltűnő rajtunk?...”

Állította, hogy amióta a gyönyör mérge – szája, midőn kiejtette, valósággal eltorzult – elhatalmasodott az embereken, mind messzebb sodródunk a Paradicsomtól, ezért kell őrizkedni mindentől, ami felkorbácsolja vérünket.

„Vedd szemügyre (de ne sokáig) a szemérmetlen némbereket, pláne azokat, akik viharos buja életet élnek, ráadásul utódaik is öröklik a szégyenteljes terhet: a kéjelgésben való mértéktelenséget, az ocsmány betegségekről nem is beszélve.”

„De hát, már beismertem, hogy én is!...”

„Kevesen múltott (a férfi ebben gyengébb), hogy végképp áldozatul essél a párázra nem kihívásának.”

Megnyugtató, s egyúttal magát is, hogy a Megváltó hívei nem a földi lét törvényét tagadják, azt, amit a természet a szívünkbe ültetett:

„Csak mértékletességre intelek.”

„De az a mérték hátha téved... Ki dönti el?”

„A bensőnk hullámozása – a hús hiúsága, züllése –, mely könnyen veszélybe sodor...”

Közbe akartam kiáltani, hogy: a hús virulása! – de már elragadta a bőszenvedély. (Hová lett hirtelen mindaz, amit született merevségnek, öregség faggyúnak képzeltem? Csak színlelés volna – szerepjátszás! –, hogy lelkét áttörhetetlen kéreg zárja el az érzéki örömtől?)

„Gondolj az óceán szánni való hajótöröttjeire. Törekeny fű az ember, ha meg nem hajlik, jaj neki!... Még az elemek harcában sincs sérthetetlen.”

Ez volt legengedekenyebb replikája az emberi faj esetleges „idomháborújára”.

Ezek szerint, az uralkodásra termett férfiú hiába is célozná meg a tökéletest. Máté értette meg velem, hogy a Gonosz is tökéletes. („Az árnyékát látom néha álmomban”). Minél vonzóbb alak, annál kockázatosabb rákérdezni, hogy vajon hány céddával közösült már! Olyanokkal, akik Máté szerint, szemérmetlenül lesben állnak minden sarkon és minden sötét, pókhálós szobasarokban.

Én pedig úgy pislantottam hátra, az idő homályában fel-felragyogó zsenge térdkalácsokra, mint a vétkes. Máté, persze, nem győzött korholni, hogy: „Amíg nem látom, hogy a lelked megbánást mutat, nem várj tőlem segítséget!” Meg hogy: „Ne félj azoktól, akik a testet ölik meg. A lelket meg nem ölhetik.”

Megkérdeztem tőle egyik alkalommal, hogy miért nevezik a háta mögött „vámszedőnek”. Számolódeszkát rajzolt nekem egy ág hegyével a homokba, majd (sajnos, üres hasú) pénztárcát nyomott a markomba.

„Nesze. Ha szerencséd van, megtelik. Nincs kizárva, hogy a Fentvaló is besegít. Egy ilyen ügyefogyott flótás, mint te, mit is kezdhetne egyebet? Bármennyit áhítózik s képzeleg, a megszállók fegyverével szemben úgylis alulmaradna.”

S attól fogva a poros provincián keresztül-kasul gyalogló vándormisszionáriusból profétává lépett elő a szememben.

Egy égett arcbőrű, könnyű járású lelenc szegődött hozzá – törekeny, nyugtalanító árnyék (sehogy sem akart „lekopni” róla); Máté ostoba öreges pózt erőltetve magára, félénken sandított a kitépett (vagy leégett) szemöldökű leánykára, aki irtózatosan sovány volt és koszos, de mindenáron tanulni vágyó. Mohón kapott az írószerszám után, hogy mielőbb megtanulja a betűvetést.

„Írni kell – magyarázkodott előttem Máté. – A világ kiéhezve várja a szent írás szavait... Még mielőtt, a sátáni sokaság az édes bortól megrészegedvén, a Nap sötétségé s a Hold vérré változna!”

Mint akinek bélférgei vannak, sötétedés után sóhajtozva ólálkodott a szemételep bejáratánál – a lány ugyanis ott szokott hálni, állítólag nem mindig egyedül... Ám annak, akit az Isten megkímélt a szenvedélytől s főleg a kételytől, nincs mit keresnie ott, ahol a bűn barlangjának sötét bugyra tátong. (Nem az zavarta őt, hogy rajongásának tárgya nap mint nap piszkos rongyokba tekeri meztelenségét). Ácsorgott, mint egy hajlott hátú, nyálkás vigyorú törpe – önsanyargatásá-

ban dehogyan is gondolt ő teste öngerjesztésére –; úgy palástolta ártatlannak vélt titkait, mint aki zsákban hordja magával minden holmiját.

„A káosz ellen egyetlen védelmet az égi fény kínál” – motyogta. És sietett egyre buzgóbban gyakorolni az «üdvözülést». „A sátáni disznófalka, ha nem tudod féken tartani, odavész... Mert így vagyunk mi összezárva: vámszedők és bűnözők.”

Lenyúzva rajta a bőr (igyekeznie kell, hogy abba a könyvbe valamennyi lelki tusája beleférjen); szinte láttam: a Sátán áll mögötte!

Mind erőteljesebben, már-már eszelős hangon ismételte nekem, hogy: „Nincs is halál. Csak pokol van.” De ő nem akar odakerülni, meggyónja minden vétkét, mint ahogyan eddig is tette.

A mágikus birodalomról sok szép, üdvös mesét összehordott, és közben nem győzte hangsúlyozni, hogy az emlékezetnek csak olyasmit szabad megőriznie, ami enyhülést hoz a lélekre. Ha nem akarsz egymagadban, kiteszítottan bolyongani az örök sivatagban.

„A jóslat hogyha majd beteljesül... Érett korodban úgyis mindent meg fogsz bánni. Nehogy késő legyen...”

Egy pillanatra behunytam szemem, és minden ragyogó, illatos testű nőt szutykos, együgyű libának láttam.

Haragudtam magamra. Jóllehet sok mindent megértetett velem.

A szó semmi. A szó minden. *Gránit vagy menedék.*

Amikor már elillanni látszott belőlem a fölösleges feszültség (néhány nappal vagy néhány héttel később, ma is elborzadok, ha eszembe jut): megüvegesedett szemmel ült – egy éppolyan közönséges kövön, akár az én széttárt combú „cédám”. A szája félig tátva... Nem mertem közelíteni hozzá, nehogy kiderüljön, hogy érett halott.

2007. október 5.

Mint a gyom

Most éjszaka van. A tükörrel szemben magába roskadva ül. Nem jobb elkerülni egymást, gondolja, belegázolva a sűrű bozótba? A bizonytalanba.

Viktor Jerofejev megszállottja jut eszedbe, *A lányka és a halál* főhőse, aki csábító misztériumnak érzi a halált, és saját önkiteljesítése végett erotikus s egyben művészi (posztmodern – behelyettesíthető!) aktusként gyilkol.

Az olvasó lehet, hogy felkiált: a teljes lebomlás, a jelenkor zavaros eklekticizmusa, lám, hová vezethet! (Ezt a novella poénjával érzékelteti az író.)

„És csókolózunk mindenki szeme láttára. Köpök rá. Kihajtunk a városból... lehányjuk a ruháinkat, és szarunk bele a világba: pucéran lubickolunk majd a jég vízben, elúszunk jó messzire, tüzet rakunk, vodkát iszunk... és én, végre-va-lahára a tiéd leszek.”

Csak látszólag győz a konvencionális megoldás. Mert ami következik (azaz bekövetkezik), több mint fordulat. Több annál, mint amikor elveszítjük a beszéd vagy a történet fonalát.

„– Igen – mondom. – De miért kellett olyan csúnyán megcsonkítanod? – Nem is tudom – felelem. – Kedvem szottyant rá. – Bólogat, érti (...) – És fogsz még ölni? – Honnan tudhatnám – nevetem el magam. – Aki megéri, meglátja.

A körgyűrűn száguldunk. Zúgnak az erdők. És minden jó. Sztalinnak igaza volt...”

(Különben: *Nem Sztálin itt a lényeg, hanem az életünk berendezése.*)

„Gorkijnak is igaza volt. Mindnyájunknak igazunk van. Ember – ez büszkén hangzik. A szeretet legyőzi a halált.”

Innen hiányzik egy luciferi ha-ha-ha...

Sötét arc, kaján nevetés... mindegy, hogy kié. Hideget érzel a gyomrod tájékán. Imbolygó árnyak mögötted(?), előtted(?) – összefonódva; vagy félelmetes-egyedül.

Az olvasók többsége nyilván a végső döntésre képtelenekből áll. Ám jön a felismerés, hogy néma (vagy egyenesen cinkos)társak vagyunk a megaláztatásban!

Beleborzongsz a sorsszerűségbe. Lehet-e, undorral, kiűzni még ebből a...? Olyan időkből, midőn a félelem már régóta *bevett világnézetté vált.*

Van, aki azt hiszi, hogy: a tehetségtelenek nem árthatnak neki!

S az erőszak?

Mennyiben tehetséges az erőszak?!...

A demagógia mindig újra kinő; mint a gyom, elpusztíthatatlan.

Ilyen időkből, véres szemmel, hova rohantok?...